

Knjižnica HAZU

2 000000 015644

ČA-081-002

MARKO KOSTREŇČIĆ

1884 - 1976

1979

C-704

H-35.260

✓
CA — 081 — 002

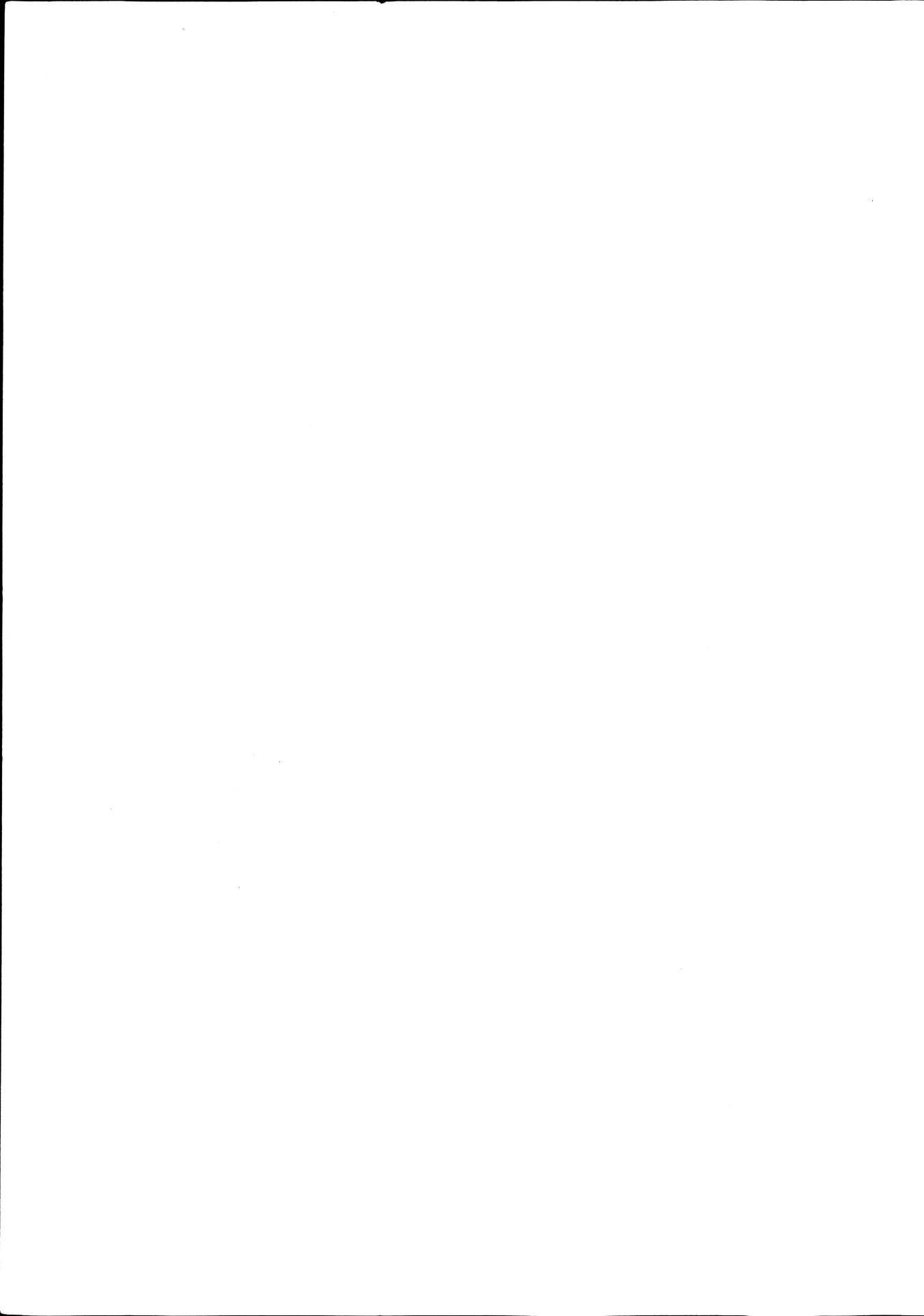
PA — 081 — 002

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI, ZAGREB
SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA — SVEZAK 2

Marko Kostevic

MARKO KOSTREŇIĆ

1884 – 1976

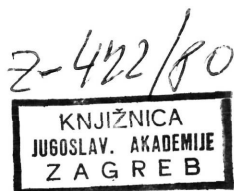
ZAGREB 1979

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
SPOMENICA POSVEĆENA PREMINULIM AKADEMICIMA

Svezak 2

Uredio

Akademik VLADIMIR STIPETIĆ

RAZRED ZA DRUŠTVENE DJELATNOSTI

SPOMENICA

posvećena Marku Kostrenčiću, preminulom akademiku, dugogodišnjem tajniku Razreda za društvene znanosti i članu Predsjedništva Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu.

Riječ akademika Veljka Gortana na ispraćaju Marka Kostrenčića, Mirogoj, 22. V. 1976.

Marko Kostrenčić (čovjek i djelo) — izlaganje prof. dra Hodimira Sirotkovića na komemorativnom sastanku održanom 20. svibnja 1977. godine, u povodu prve obljetnice smrti, u palači Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti.

Popis radova Marka Kostrenčića

Sastavio: dr Aleksandar Stipčević.

Akademik Marko Kostrenčić obraća se Prvom redovnom godišnjem zasjedanju Skupštine JAZU 15. ožujka 1968. godine

Riječ akademika *Veljka Gortana*, na ispraćaju Marka Kostrenčića na Mirogoju, 22. V. 1976. godine.

U ime Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti opraštam se od akademika Marka Kostrenčića, nestora i hrvatskih i jugoslavenskih akademika, koji je kao ugledan znanstveni radnik djelovao u našoj Akademiji preko pola stoljeća, gotovo čitav jedan ljudski vijek.

Teško je u ovoj prilici makar približno prikazati njegov bogatim stvaralačkim radom ispunjen život, koji je već bio zašao u deseti decenij. Zbog toga ću se ograničiti samo na najbitnije.

Marko Kostrenčić rođen je 21. ožujka 1884. u Zagrebu, gdje je polazio osnovnu školu, klasičnu gimnaziju i pravni fakultet. Iako mu je obitelj podrijetlom iz Hrvatskog primorja, čitav svoj dugi vijek proživio je u ovom gradu, pa se opravdano smatrao pravim Zagrepčaninom. Za doktora prava promoviran je *sub auspiciis regis* na zagrebačkom Pravnom fakultetu god. 1908. Na tom je fakultetu habilitirao iz hrvatske pravne povijesti 1910. Radi usavršavanja u struci studirao je od 1909. do 1911. slavensku pravnu povijest u Pragu, Budimpešti, Varšavi, Lavovu i Beču. Već god. 1913. postao je izvanredni, a 1916. redovni profesor hrvatske pravne povijesti na Pravnom fakultetu u Zagrebu. U predratnoj Jugoslaviji relativno kraće vrijeme bio je na istaknutim političkim položajima. Za vrijeme okupacije u god. 1941. i 1942. bio je zatvoren u zloglasnom ustaškom logoru u Staroj Gradiški. Nakon oslobođenja vraćen je 1945. na svoju katedru na Pravnom fakultetu, gdje je djelovao sve do 1955, kada je umirovljen zbog životne dobi. Školske godine 1949/50. bio je rektor Sveučilišta u Zagrebu. Odlikovan je visokim odlikovanjem, koje dobivaju rijetki pojedinci, Ordenom zasluga za narod sa zlatnim vijencem.

Kao istaknuti učenjak izabran je za počasnog doktora Sveučilišta u Pragu.

Osim na Pravnom fakultetu, gdje je odgojio brojne generacije studenata, od kojih su mnogi upravo od njega primili prvi poticaj za proučavanje hrvatske pravne povijesti, osobito živu i dugotrajnu aktivnost razvio je u Jugoslavenskoj akademiji, u kojoj je izabran za dopisnoga člana god. 1920, a za redovnoga god. 1921. U tom dugom periodu obavljao je u Akademiji važne funkcije: bio je tajnik Odjela, gospodarski tajnik, glavni tajnik i potpredsjednik. Zalažući se za što užu i što prisniju suradnju između naših Akademija, bio je predsjednik mnogih međuakademijskih odbora, koje je vrlo dobro vodio s mnogo takta, ali i odlučnosti. To su: Međuakademijski odbor za repertorij srednjovjekovnih historijskih izvora, zatim za Rječnik srednjovjekovnog latiniteta Jugoslavije i nadalje za Rječnik novovjekovnog latiniteta Jugoslavije. Još bih spomenuo Međuakademijski odbor za historiju kolonizacije jugoslavenskih zemalja i Odbor za proučavanje uzroka i posljedica drugog svjetskog rata. Nastavio je rad na poznatoj zbirci javnih i privatnih isprava na latinskom jeziku koje se odnose na srednjovjekovnu hrvatsku povijest, nazvanu *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, ondje gdje je prestao njezin pokretač Tadija Smičiklas.

Bio je dopisni član Srpske akademije nauka i umetnosti i Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Uživao je velik ugled u svim našim akademijama, pa je bio i predsjednik Akademijskog savjeta.

Sve zadatke koje mu je povjeravala naša Akademija, a oni su bili i važni i brojni, obavljao je vrlo savjesno, s mnogo zalaganja i uspjeha. Razvoj i napredak te vrhunske znanstveno-umjetničke ustanove ležao mu je na srcu, pa je *pro virili parte* nastojao da njezin ugled i kod kuće i u stranom svijetu bude što veći. Odlikovao se širokom erudicijom i pokazivao živ interes za brojne probleme i izvan svoje struke. Odlično je poznao latinski jezik, i klasični i srednjovjekovni. Bio je odmjeren, u javnim nastupima upravo dostojanstven, pronicava uma i akribična duha, koncizan i u govoru i u pisanoj riječi. Bio je markantna ličnost koja se lako ne zaboravlja. Praznina koja je nakon njegove smrti ostala u našoj Akademiji neće se tako lako moći popuniti.

Glavno područje njegova znanstvenog istraživanja bili su pravno-povijesni problemi iz hrvatske, a djelomično i iz srpske povijesti. Iz te tematike napisao je velik broj knjiga i rasprava. Među njima svojom se trajnom znanstvenom vrijednošću ističu: Vinodolski zakonik, Postanak dalmatinskih srednjovjekovnih gradova, *Fides publica* u pravnoj historiji Srba i Hrvata, Dušanov zakonik kao odraz stvarnosti svoga vremena, Nacrt historije hrvatske države i hrvatskog prava. Suradivao je u brojnim časopisima, poimence u »Mjesečniku«, »Suvremeniku« i »Novoj Evropi«. Od samog pokretanja referalnog časopisa »Bulletin scienti-

fique« bio je glavni urednik za društvene znanosti. Vrijedno je spomenuti da je bio glavni redaktor prvog izdanja Enciklopedije Leksikografskog zavoda.

Posljednjih je godina s velikom vitalnošću i zalaganjem, upravo s veseljem, radio na redigiranju Rječnika srednjovjekovnog latiniteta Jugoslavije. Smrt je nenadano prekinula taj njegov vrijedan i koristan rad u sredini slova S. Uvjeren da će svojom čvrstom konstitucijom prevladati bolest, iz bolnice je poručio nama, svojim suradnicima na tom poslu, da će sigurno doskora ozdraviti i ubrzanim tempom nastaviti zajednički rad. Nažalost, to se nije ostvarilo. Umjesto da nam se vrati, otišao je, kako kaže pjesnik Katul, *illūc unde negant redire quemquam* – »onamo odakle nikome povratka nema«. Na nama je da taj rječnik dovršimo onako kako je to on sam želio.

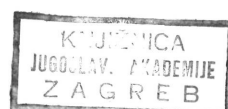
Opraštajući se od neprežaljenog pokojnika i upućujući mu posljednji pozdrav, ne mogu drugo nego da mu zaželim *Sit tibi terra levis!* »Laka ti bila zemlja!«

Slava akademiku Marku Kostrenčiću!

Komemoracija
akademiku Marku Kostrenčiću

održana 20. svibnja 1977. godine u palači Akademije

Akademik Marko Kostrenčić na prijemu u povodu Proslave stote godišnjice
Jugoslavenske akademije 1966. godine

Prof. dr *Hodimir Sirotković*,
član JAZU

I

Po tradicionalnom običaju ove Akademije sastajemo se o prvoj godišnjici smrti akademika Marka Kostrenčića da evociramo čovjeka i njegovo djelo. Akademik Marko Kostrenčić djelovao je u Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti čitav prosječni ljudski vijek, u neprekinutom slijedu od 56 godina, tj. od 1920. g., kada je izabran za njezina izvanrednog člana, pa do svoje smrti, 19. svibnja 1976. g. Za vrijeme svoga dugovječnog života akademik Kostrenčić se afirmirao kao ugledan znanstveni i društveni radnik, a kao sveučilišni nastavnik Pravnog fakulteta u Zagrebu budio je u generacijama naših studenata interes i ljubav za institute iz državne i pravne prošlosti hrvatskog naroda i drugih jugoslavenskih naroda.

Obitelj Kostrenčića potječe iz Hrvatskog primorja, ali je sâm Marko Kostrenčić rođen u Zagrebu 21. ožujka 1884. g. Tu je on završio osnovnu školu, Klasičnu gimnaziju i Pravni fakultet. Na Pravnom fakultetu je 1908. g. promoviran za doktora prava »sub auspiciis regis«, u svojoj 24. godini života. Prve dvije godine nakon diplomiranja službovao je u sudskoj struci, ali se već tada priprema za svoj pravi životni poziv. Tadija Smičiklas, sveučilišni profesor na katedri hrvatske povijesti i predsjednik JAZU od 1900. do 1914. g., nadahnuo je mladog studenta Marka Kostrenčića ljubavlju za nacionalnu prošlost. Kostrenčić je, ponajviše Smičiklasovim zagovorom i glasom odličnog studenta, bio poslan na dvogodišnju specijalizaciju iz povijesti, posebno iz povijesti slavenskih prava koja su se predavala na univerzitetima u Pragu, Varšavi, Krakovu, Lavovu i Beču. Tamo je studirao pod rukovodstvom istaknutih znanstvenika toga doba, kao što su prof. Karel Kadlec (u Pragu), Fjodor Fjodorović Zigelj (u Varšavi), Osvald Balzer (u Lavovu), Konstantin

Jireček (u Beču). Za vrijeme Kostrenčićeva studija u Beču, Jireček – taj istaknuti češki povjesničar – predavao je na bečkom univerzitetu opću povijest, a posebno povijest balkanskih Slavena. Nakon povratka u zemlju Kostrenčić je 1911. g. habilitirao na Pravnom fakultetu s tezom o Vinodolskom zakonu. Kada je Hrvatska zemaljska vlada bana Nikole Tomašića pristala da se na zagrebački Pravni fakultet uvede hrvatska pravna povijest kao novi nastavni predmet, Marko Kostrenčić je već bio temeljito pripremljen da preuzme tu novu, u tadašnjim prilikama i politički važnu katedru. Naime, do 1912. godine predavala se na Pravnom fakultetu u Zagrebu samo opća pravna povijest, u kojoj su studenti pretežno slušali državnu i pravnu povijest Germana, a vrlo malo o državnopravnim institucijama hrvatskog naroda. Stoga je osnivanje katedre za hrvatsku pravnu povijest značilo i politički uspjeh hrvatskog naroda u borbi protiv tuđinskog kulturnog utjecaja i važnu uzlaznu stepenicu u razvitku nacionalne svijesti mladih generacija zagrebačkih pravnika.

Marko Kostrenčić izabran je 1912. godine za docenta na novoosnovanoj katedri, 1913. god. za izvanrednog profesora a već 1916. g. postaje i redovni profesor. U toj funkciji on organizira sistematsku nastavu iz starije hrvatske državne i pravne povijesti, dok se je novija, ustavna povijest hrvatskog naroda predavala u okviru predmeta hrvatsko-ugarsko državno pravo, pod oportunističkim vodstvom unionista Josipa Pliverića.

Nakon prvog svjetskog rata prof. Kostrenčić proširuje svoja predavanja i na srpsko feudalno pravo, posebno na Dušanov zakonik, te podstiče svoje studente i na proučavanje državnopravnog razvitka drugih jugoslavenskih naroda, čime svojim predavanjima daje širi, jugoslavenski vidokrug. Prof. Kostrenčić je predavao na Pravnom fakultetu u Zagrebu pune 32 godine (1912–1934, 1945–1955) i kroz čitavo to vrijeme razvijao je kod generacija studenata interes i ljubav za našu državnu i pravnu prošlost. U predratnoj Jugoslaviji akademik Kostrenčić je kraće vrijeme vršio istaknute političke funkcije. Od lipnja do prosinca 1931. g. bio je ministar socijalne politike, a od siječnja 1935. do travnja 1936. g. ban Savske banovine. Zbog svoje jugoslavenske političke orijentacije bio je zatvoren od ustaškog režima u koncentracionom logoru Stara Gradiška od studenoga 1941 do travnja 1942. godine. Nakon Oslobođenja vraćen je u prosincu 1945. g. na svoju katedru kao redovni profesor historije države i prava naroda FNRJ, a umirovljen je zbog dobi 1955. g. Školske godine 1949–1950. bio je rektor Zagrebačkog sveučilišta.

II

Osim na matičnom Pravnom fakultetu Marko Kostrenčić je razvio i svestranu i dugotrajnu aktivnost u Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti, gdje je izabran za dopisnog člana 1920. g., a za redovnog člana 1921. godine. U tom dugom 56-godišnjem razdoblju Marko Kostrenčić je obavljao u Akademiji mnoge važne funkcije: bio je tajnik Odjela za društvene znanosti, gospodarski tajnik, glavni tajnik i – njezin potpredsjednik. Osim toga, bio je član i predsjednik mnogih međuakademijskih odbora koje je – kako reče akademik Gortan u nadgrobnom spomen-slovu – »vrlo dobro vodio, s mnogo takta, ali i odlučnosti«. To su bili: Međuakademijski odbor za repertorij srednjovjekovnih historijskih izvora, Međuakademijski odbor za Rječnik srednjovjekovnog i Rječnik novovjekovnog latineta u Jugoslaviji. Surađivao je još u Međuakademijskom odboru za historiju kolonizacije jugoslavenskih zemalja i u Odboru za proučavanje uzroka i posljedica drugog svjetskog rata.

Akademik Kostrenčić je bio jedan od inicijatora i aktivnih sudionika u osnivanju Akademijinih instituta, napose historijskih, a koji su pretežno bili osnovani u godinama 1948–49. Njegovim osobnim zalaganjem osnovan je Historijski institut JAZU u Zagrebu. Kostrenčić je bio stalno na čelu toga Instituta, bilo kao njegov predsjednik ili predstojnik, i uvijek je aktivno sudjelovao u oblikovanju njegove znanstvene politike. Smatrao je prijeko potrebnim da mladi povjesničari temeljito ovladaju izvornom arhivskom građom i da prvenstveno na njoj izgrađuju svoj znanstveni lik. Radi toga organizira više tečajeva iz pomoćnih povijesnih znanosti, na kojima su polaznici ovladali tehnikom znanstvenoistraživačkog rada.

Akademik Kostrenčić je mlade kadrove Historijskog instituta JAZU prvenstveno usmjeravao na sređivanje i znanstvenu obradu bogatih povijesnih fundusa koji se nalaze u arhivu JAZU. Nakon osnutka Instituta u Zagrebu i njegov vlastiti znanstveni rad bio je prvenstveno vezan za arhivske fondove Instituta.

Treba reći i to da je akademik Kostrenčić značajno podupirao razvitak i drugih povijesnih institucija JAZU i bio član njihovih upravnih tijela. On je posebno nastojao na razvitku ekipnog znanstvenog rada u Akademijinim institucijama, jer je bio uvjeren da samo timski rad može dati trajne i solidne znanstvene rezultate u povijesnim istraživanjima.

Akademik Kostrenčić je još posebno zaslužan za pripremanje i izdanje dviju Akademijinih zbirki izvora: Rječnika srednjovjekovnog

latiniteta i nekoliko svezaka Diplomatičkog zbornika Kraljevina Hrvatske, Dalmacije i Slavonije.

Na temelju sporazuma s Međunarodnom unijom akademija u Bruxellesu bio je i u Jugoslaviji — i to u Zagrebu — 1930. godine osnovan Međuakademijski odbor koji je započeo rad na ekscerpiranju naših odabranih tiskanih latinskih izvora iz srednjeg vijeka. U tom radu sudjelovali su članovi naših tadašnjih akademija: Marko Kostrenčić, Ljudmil Hauptmann, Ferdo Šišić, Jovan Radonić i Nikola Vulić. Kao rezultat njihova rada objavljen je 1939. g. specimen iz slova A—D, koji je uredio i priredio za tisak Marko Kostrenčić. Iste godine je Međunarodna unija akademija u Bruxellesu prihvatila taj specimen, uz preporuku da se taj započeti rad nastavi. Tekst je tiskan 1939. godine pod naslovom »Glossarium mediae latinitatis« (str. 384). Daljnji rad prekinuo je drugi svjetski rat. Na inicijativu akademika Kostrenčića osnovan je 1960. g. novi Međuakademijski odbor za Rječnik srednjovjekovnog latiniteta Jugoslavije, u kojemu sudjeluju predstavnici triju akademija: Marko Kostrenčić, Veljko Gortan i Zlatko Herkov za JAZU; Viktor Novak i Jorjo Tadić za Srpsku akademiju nauka; Milko Kos i Milan Grošelj za Slovensku akademiju znanosti in umetnosti. Na tom poslu okupljena je i ekipa vrsnih suradnika: Rajka Modrić, Jakov Stipišić i Miljenko Šamšalović iz Zagreba; Ante Marinović iz Dubrovnika; Pavle Blaznik i Božo Otorepec iz Ljubljane.

U razdoblju od 1969. do 1975. g. izišla su 2 velika volumena Rječnika, u opsegu od 1362 stranice pod naslovom *Lexicon latinitatis mediae aevi Iugoslaviae*. U obzir su uzeti samo tiskani izvori, i to u prvom redu povijesna i pravnopovijesna djela i isprave, statuti gradova, notarski spisi i slična građa. Svaka je srednjovjekovna latinska riječ protumačena i klasičnim latinskim jezikom, te hrvatskim nazivljem. Kako taj Rječnik sadrži znatan broj riječi kojih nema u poznatom Du Cangeovom »Glossariumu mediae et infimae latinitatis«, to on može veoma korisno poslužiti svima koji proučavaju tekstove našeg srednjovjekovnog latiniteta.

Akademik Kostrenčić je razvio najživlju djelatnost upravo u ovom Međuakademijskom odboru. Od njegova osnutka, 1960. g., sve do smrti bio je predsjednik Međuakademijskog odbora i ujedno predsjednik redakcionog odbora. Smrt ga je zatekla u radu na šestom svesku, u sredini slova S. Po svjedočanstvu akademika Veljka Gortana, njegova najbližeg suradnika na tom poslu »pokojnik se tome radu posebno veselio, pa ga je obavljao ne samo s mnogo umještosti i zalaganja nego i s mnogo ljubavi«.

Akademik Kostrenčić je veoma zaslužan što se nastavilo s izdavanjem *Diplomatičkog zbornika Kraljevina Hrvatske, Dalmacije i Slavonije* (Codex diplomaticus Regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae).

Nekadašnji predsjednik JAZU prof. Tadija Smičiklas preuzeo je na sebe zadatak da štampa sve javne i privatne listine relevantne za hrvatsku povijest srednjega vijeka, kako one neobjavljene u arhivima tako i one koje su već štampane. Taj znanstveni zadatak Smičiklas je započeo 1904. g., kada je izdao drugi svezak Codexa, koji sadrži listine od 1101. g. nadalje. Završio je uoči svoje smrti, 1914. godine, XII. svezak Codexa. Akademik Kostrenčić je nastavio Smičiklasovo djelo. Zajedno s Emilijem Laszowskim uredio je XIII. svezak (izišao 1915. godine), a zatim je sam uredio XIV. svezak (1916). Tada je, zbog materijalnih neprilika Akademije, došlo do dugotrajne stanke od 18 godina, pa je Kostrenčić štampao XV. svezak tek 1934. godine. (On sadrži listine od 1374. do 1378.g.)

Poslije drugog svjetskog rata akademik Kostrenčić se prihvatio da – sa suradnicima Jakovom Stipišićem i Miljenkom Šamšalovićem – ispuni prazninu Smičiklasova djela, pa je 1967. g. u njegovoj redakciji izišao zaostali I. svezak Codexa, koji sadrži listine od 743. do 1100. g.; objavljeno je ukupno 175 dokumenata, na 285 stranica teksta. Proučen je sav diplomatički materijal do kraja XI. stoljeća, izvršene potrebne paleografske korekture, analizirani diplomatički i kronološki problemi, opisane vanjske karakteristike svakog dokumenta i navedena ponajvažnija literatura koja se bavi pojedinom ispravom. Zatim je godine 1976. štampan XVI. svezak, koji sadrži listine od 1379. do 1385. g., s ukupno 430 dokumenata na 655 stranica štampanog teksta. Urednik i toga sveska bio je akademik Kostrenčić, sa suradnicima Stipišićem i Šamšalovićem.

Tako je akademik Kostrenčić značajno pridonio kompletiranju našeg Diplomatičkog zbornika kao redaktor 6 njegovih svezaka: I, XIII, XIV, XV. i XVI. sveska.

Marko Kostrenčić izabran je 1930. za dopisnog člana Srpske akademije nauka. Godine 1936, kao istaknuti znanstvenik, izabran je doktorom honoris causa Karlova univerziteta u Pragu, a 1953. za dopisnog člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti. U svim našim akademijama pokojnik je uživao veliki ugled, pa je bio neko vrijeme i predsjednik Akademijaskog savjeta.

Akademik Veljko Gortan je, ocjenjujući udio i zasluge Marka Kostrenčića u radu JAZU, istakao u svom nadgrobnom slovu i ovo: »Sve zadatke koje mu je povjerala naša Akademija, a ti su bili važni i brojni, obavljao je vrlo savjesno, s mnogo zalaganja i uspjeha. Razvoj

i napredak te vrhunske znanstveno-umjetničke ustanove ležao mu je na srcu pa je pro virili parte nastojao da njezin ugled i kod kuće i u stranom svijetu bude što veći. Odlikovao se širokom erudicijom i pokazivao živ interes za brojne probleme i izvan svoje struke. Odlično je poznavao latinski jezik, i klasični i srednjovjekovni. Bio je odmjeren, u javnim nastupima upravo dostojanstven, pronicava uma i akribična duha, koncizan u govoru i u pisanoj riječi. Predstavljao je markantnu ličnost koja se lako ne zaboravlja. Praznina koja je nakon njegove smrti ostala u našoj Akademiji neće se tako lako moći popuniti«.

III

Akademik Kostrenčić ističe se kao jedan od najboljih poznavalaca naše starije državopravne prošlosti. U bibliografiji koja slijedi ovom memorijalnom referatu bit će podrobno nabrojani, kronološkim redom, svi njegovi znanstveni i stručni radovi, kritike i prikazi, te urednički poslovi. Ta bibliografija pokazat će ukupni znanstveni i stručni domet pokojnikova djela. Ovdje ćemo se moći tek letimično osvrnuti na njegove najvažnije znanstvene radove i sinteze.

1. *Hrvatska pravna povijest*. Taj udžbenik, priređen za studente, tiskan je u više izdanja. Prva skripta izišla su 1912. g. Prvo štampano izdanje 1919. g., a drugo 1923. g. U drugom izdanju pisac je dodao opširan tekst o Zakoniku cara Stefana Dušana. Tri izdanja Hrvatske pravne povijesti u obliku skripata štampana su i nakon drugog svjetskog rata: 1947, 1952. i 1954. godine. Godine 1956. izišao je Kostrenčićev »Nacrt historije hrvatske države i hrvatskog prava« (235 strana), koji predstavlja jasno definirane znanstvene poglede pisca na bitne probleme razvitka hrvatske države i prava do kraja 15. stoljeća. Mnoge generacije studenata Pravnog fakulteta u Zagrebu stjecale su tim udžbenikom, tom naučnom sintezom, prva znanja, prvi širi pogled na temeljne probleme hrvatske državnosti i razvitka pravnih institucija starijeg razdoblja naše povjesnice.

2. *Vinodolski zakon*. Rad prvijenac akademika Kostrenčića, kojim je habilitirao na Pravnom fakultetu 1911. godine, a koji je objavljen godine 1923. u proširenom opsegu u »Radu« JAZU br. 227, str. 110–230. U tom zborniku propisa Vinodolskog kneštva, sastavljenom 1288. godine, Kostrenčić je prvenstveno vidio dokumenat o počecima eksploatacije dotle slobodnih hrvatskih seljaka od novih feudalnih gospodara. Kostrenčić detaljno analizira postanak, sadržaj i sistematiku Zakona i zaključuje da on predstavlja kompromis između vladajućih krčkih

knezova i stanovništva 9 organiziranih vinodolskih općina, koje su 1225. godine poklonjene od kralja kao feud krčkim knezovima, kasnije nazvanim Frankopanima.

Kostrenčić se i kasnije (1949. i 1956. u svom »Nacrtu historije hrvatske države i hrvatskog prava«, str. 184—202) bavio analizom sadržaja Vinodolskog zakona i društvenih uvjeta u kojima je nastao. On opravdano pobija romantično gledište da Vinodolski zakon predstavlja izraziti primjer kako narodno pravo pod vodstvom »narodnih knezova« prelazi u zakonsko, pisano pravo. Služeći se marksističkom analizom povijesnih zbivanja, Kostrenčić je u posljednjim radovima o tom problemu utvrdio da se u Vinodolskom zakonu stvarno radilo o borbi između starog i slobodnog — rodovskog općinskog poretka — i novog feudalnog poretka, da se dakle radilo o klasnoj borbi između feudalaca i seljaka koji se ovim Zakonom pretvaraju u kmetove. Kostrenčić stoga s pravom zaključuje da Vinodolski zakon, unatoč svome nazivu, nije ni statut autonomnih općina ni popis običajnog prava, već prvenstveno zbornik urbarskih propisa.

3. *Fides publica (javna vera) u pravnoj istoriji Srba i Hrvata do kraja XV veka*, Beograd, Srpska kraljevska akademija, 1930, 159 str. (posebna izdanja, knj. 77).

Pisac ukazuje da na srpskom i hrvatskom pravnom području imamo tri sredstva javne vjere, kao relativno najjača dokazna sredstva. To su: pristavi, javni notari i autentični pečati. Pisac posebnu pažnju pridaje *pristavu* kao izrazito slavenskom pravnom institutu javne vjere. Pristavi su bili lica javne vjere koja svojim usmenim svjedočenjem pružaju dokaz koji je po pravu bio privilegiran (n. d. 117). Pristava nalazimo gotovo u svim jugoslavenskim područjima, ali svugdje s određenim specifičnostima. Pisac ukazuje i na činjenicu da je institut pristava poznat — s istim funkcijama i imenom — također u ruskoj i poljskoj pravnoj povijesti.

Drugi institut javne vjere bio je *javni notarijat*, koji je najsnažnije rastao s pravnim životom u Dalmaciji, a bio preuzet iz Italije. Javna vjera notara zamišljena je — prema normama statuta dalmatinskih gradova — kao apsolutna, tako da se notarska isprava nije mogla oboriti svjedocima; ali su ujedno bile propisane vrlo stroge kazne za zloupotrebu javne vjere od nesavjesnih notara (n. d. 119).

Treće sredstvo javne vjere u našim zemljama imale su razne vrste *autentičnih pečata*, naročito na području Slavonije, a u vezi s »*loca credibilia*«. Kostrenčić s pravom ukazuje na podatak da se i ta sredstva javne vjere nisu izravno kod nas razvila, već su bila preuzeta sa Zapada, i to posredno preko Ugarske (n. d. 120).

4. *Slobode dalmatinskih gradova po tipu trogirskom*, »Rad« JAZU, knj. 239, 1930, str. 56–150.

U tom radu pisac analizira privilegij koji je 1107. god. dao hrvatsko-ugarski kralj Koloman gradu Trogiru i kojim je potvrdio njegova autonomna komunalna prava, koja je Trogir već dotle uživao od Bizanta odnosno od hrvatskih vladara. Slične povlastice dobili su naknadno od vladara gradovi Split, Zadar, Rab i Šibenik. Pisac detaljno analizira sadržaj gradskih slobodina po tom privilegiju, te unutrašnju organizacionu strukturu dalmatinskog grada. U tom privilegiju, zaključuje pisac, možemo gledati osnovni tip prava i sloboda po kojima su živjeli spomenuti dalmatinski gradovi od početka 12. stoljeća pa sve do druge polovine 14. stoljeća. Osam točaka Kolomanova privilegija sadržavalo je – u kratkoj i jezgrovitoj formulaciji – gradska prava od osnovne ustavne i političke važnosti (n. d. 149). Poslije konačne okupacije dalmatinskih gradova od Venecije, u prvoj polovici 15. stoljeća, komunalna autonomija dalmatinskih gradova bila je znatno ograničena u svojim temeljnim elementima – u slobodnom biranju gradskog načelnika i u donošenju vlastitih statuta.

5. *O Dušanovom zakoniku*, Arhiv za pravne i društvene nauke, Beograd 1949, knj. 5, str. 557–570.

Dušanov zakonik kao odraz stvarnosti svoga vremena, Zbornik u čast 600-godišnjice Zakonika cara Dušana, Beograd 1951, SAN, I, str. 27–44.

U ta dva kraća rada Kostrenčić se ponovo vraća proučavanju Dušanovog zakonika. Pisac, posebno u drugom od tih radova, primjenom načela historijskog materijalizma objašnjava vrijeme i uvjete u kojima je nikao taj najznačajniji spomenik srpskog feudalnog prava.

Marko Kostrenčić piše nadalje o povijesti modernog Pravnog fakulteta u Zagrebu (*Juridički fakultet Sveučilišta Kraljevine SHS u Zagrebu 1874–1924*, Spomenica Akademičkog Savjeta, Zagreb 1925, str. 97–109, u koautorstvu s Milivojem Maurovićem). Kostrenčić je i pisac triju monografija o hrvatskim povjesničarima: Milivoju Mauroviću (1927), Vladimiru Mažuraniću (1929) i Tadiji Smičiklasu (1962).

Spomenut ćemo samo po naslovu još ove Kostrenčićeve znanstvene rasprave:

Pomorsko pravo u statutima naših primorskih gradova i otoka, Mjesečnik, 1914, br. 10, 11 i 12; god. 1915, br. 5 i 6.

Statuti istarskih gradova i otoka, Savremenik, 1919, br. XI–XII, str. 541–547.

Postanak dalmatinskih sredovječnih gradova, Zagreb 1929, Šišićev Zbornik, str. 113–120.

Hrvatska od XII do XVI stoljeća, sinteza objavljena u »Historiji naroda Jugoslavije«, I, Zagreb 1953, str. 669–700.

Od Habsburške monarhije do socijalističke Jugoslavije, Zagreb 1960, Spomenica JAZU u čast 40-godišnjice osnivanja SKJ, II, str. 44–77.

Die Struktur des kroatischen Rechtes in der feudalen Gesellschaftsordnung, Studien zur Geschichte Osteuropas, t. III, Graz–Köln, 1966, str. 48–59.

O jugoslavenskoj ideji kao kohezioj snazi ujedinjenja jugoslavenkih naroda, u Naučni skup u povodu 50-godišnjice raspada Austro-Ugarske monarhije i stvaranje jugoslavenske države, Zagreb, 1969, str. 7–16.

Ljudevit Gaj, Zbornik Historijskog instituta JAZU, 7, 1974, str. 5–15.

Akademik Kostrenčić je bio jedan od prvih naših starijih sveučilišnih nastavnika koji u poslijeratnom razdoblju prihvaća naučnu metodu historijskog materijalizma i nastoji ju dosljedno provesti u svojim radovima. U okviru tih novih spoznaja značajne su neke Kostrenčićeve manje rasprave i predavanja napisana u posljednjim godinama njegova života. Ovdje spominjemo neke od njih:

Historija i dijalektički materijalizam, Zagreb, 1954, Zbornik Historijskog instituta JAZU, vol. I, str. 5–24.

Zadaci naše historiografije, Zagreb, 1960, Zbornik Historijskog instituta JAZU, vol. III, str. 5–21.

Hrvatska kritička historiografija, Zagreb, 1960, Spomenica JAZU u čast 40-godišnjice osnivanja SKJ, I, str. 74–79.

Filozofija historije i njezini problemi, »Rad« JAZU, knj. 347, 1967, str. 67–76.

Iz te oblasti povijesnih razmatranja naročito su značajna dva posljednja rada Marka Kostrenčića koja u neku ruku predstavljaju i njegovu znanstvenu oporuku. To su radovi:

Historiografija na prekretnici, Zagreb, Historijski institut JAZU, 1973, Predavanja, sv. 5, 13 str.

Historiografija danas, Zagreb, 1976, Predavanja, održana u JAZU, sv. 44, 24. str.

U smiraju Kostrenčićeva života njegova razmišljanja o smislu i svrsi povijesti poprimaju sve više pesimističan ton. Kostrenčić smatra da je suvremena građanska historiografija doživjela slom, napose na

području izučavanja izvora i njihove upotrebe, pa se u njoj sve češće, subjektivno iskrivljeno, odrazuju zbivanja prošlosti.

»Buržoaski orijentirana historija — piše Kostrenčić — mora biti prikazivana tako da će uzdizati sve ono što je »narodno«, a potcjenjivati ono što nije »narodno«, slaviti svoj »narod« na štetu i na račun drugih »naroda«, stvarati »narodne« junake i tamo gdje ih nije bilo, a žigosati »narodne« izdajice tamo gdje ih nije bilo. A historik, koji tražeći istinu postupi drugačije, veže se uz stup sramote, jer zagađuje vlastito gnijezdo... Povijest pisana u tim nacionalnim i nacionalističkim okvirima i s isto takvim tendencijama mora nužno biti krivotvorina, a kao takva ne može nikako biti učiteljicom života... »Stoga je — upozorava Kostrenčić — jedan od najprečih zadataka socijalističke historiografije da se oslobodi tih teških okova naroda i njegova nacionalizma, koji je sputavaju i historika nužno upućuju na krivi put u traženju istine o čovjekovoj prošlosti. Prvi je, dakle, postulat socijalističke historiografije da čovjekovu prošlost ne istražujemo i ne prikazujemo polazeći sa stajališta pojedinih antagonističkih političkih »naroda«, već da polazimo sa stajališta jednog jedinstvenog čovječanstva, prošlost kojega moramo istraživati i prikazivati« (citati iz predavanja »Historiografija na prekretnici«, Zagreb, 1973, n. d., str. 11).

»Pisanje historije — poručuje Kostrenčić u svojoj posljednjoj znanstvenoj oporuci — treba kondenzirati, komprimirati, ono treba da bude koncizno i precizno, jednom riječi, treba mnogo raditi da bi se malo napisalo« (»Historiografija danas«, predavanje održano 1976. g. u JAZU, n. d., str. 23—24).

A na kraju posljednje pitanje sijedog znanstvenika: za koga mi zapravo istražujemo i pišemo povijest? Evo i njegova odgovora: »U školama će historiografi naći svoj najbolji i najširi auditorij, kojemu će moći izložiti i saopćiti rezultate svojih istraživanja. Školskim obrazovanjem, kroz koje mora proći mladi socijalistički naraštaj, odgojit će se dobri članovi čovječanske zajednice udruženog rada, koji cijene svoja osnovna i neotuđiva prava, a priznaju ih jednako i svim drugim njegovim članovima« (isto, str. 24).

To su, eto, završni akordi razmišljanja koja nam je Marko Kostrenčić ostavio u amanet — o smislu i svrsi povijesnih istraživanja, kako su ona utemeljena na njegovom subjektivnom iskustvu. Na kraju spomenimo i podatak da je Marko Kostrenčić objavio oko 30 kritika i prikaza različitih pravno-povijesnih radova, domaćih i stranih autora, koje je uvijek kontinuirano i pažljivo pratio. Kao glavni urednik prvog izdanja Enciklopedije Leksikografskog zavoda akademik Kostrenčić je napisao preko 30 većih članaka, te nekoliko desetaka manjih prinosa za Enciklopediju.

Kao društveno angažirani javni radnik Kostrenčić objavljuje u časopisima i dnevnoj štampi niz filozofskih i političkih članaka. Suraduje poimence u Mjesečniku, Suvremeniku i Novoj Evropi. Od samog pokretanja referalnog časopisa Savjeta jugoslavenskih akademija »Bulletin scientifique« bio je glavni urednik za sekciju društvenih znanosti.

I tako, punih 65 godina Marko Kostrenčić je prisutan u našoj povijesnoj znanosti svojim aktivnim radom. Čak u svojoj 93. godini taj čili i bodri starac zapanjivao je svoje prijatelje i poznanike nepresušnom vitalnošću, radnom energijom, svježinom misli i poletom duha.

Nama, njegovim bivšim studentima, ostaje trajno sjećanje na njegov markantan lik, njegov povodljiv način izlaganja koji je uvijek plijenio pažnju njegovih studenata iskričavim filozofskim opaskama o čvornim točkama i međašima naše povjesnice.

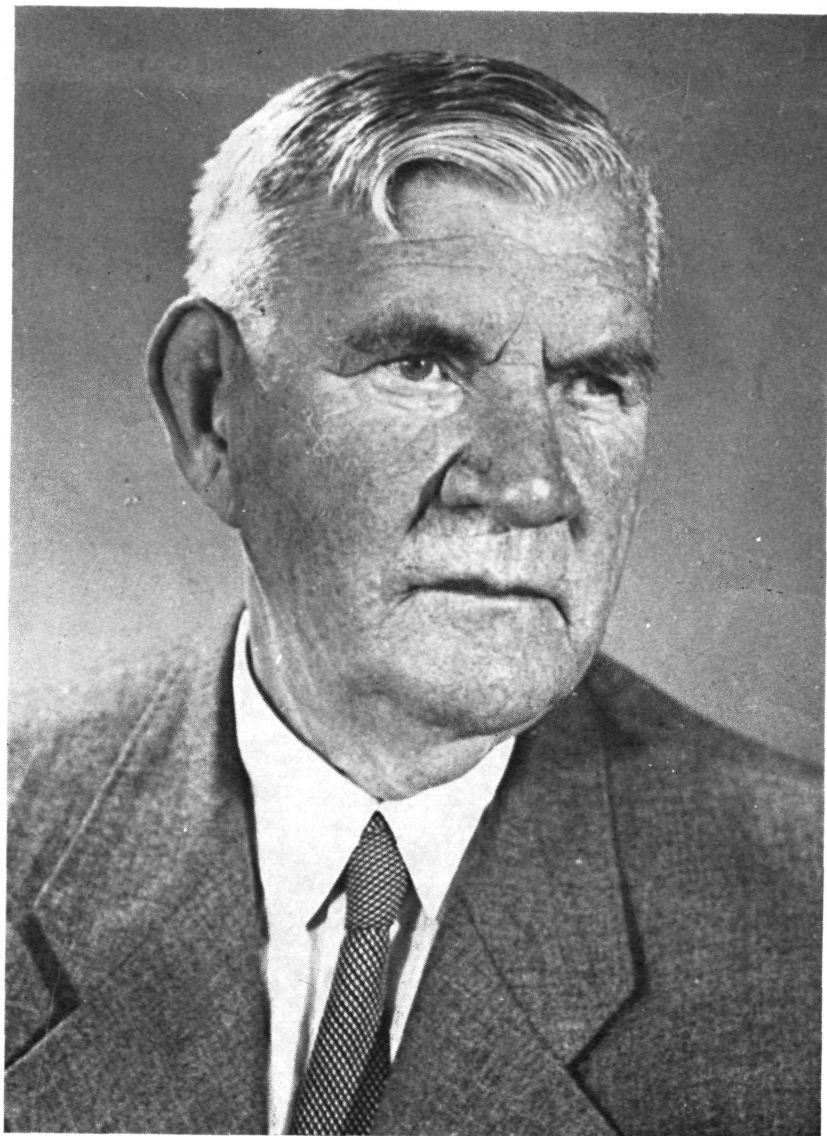
Zbog svega toga ostaje naše trajno sjećanje na profesora i učitelja, akademika Marka Kostrenčića, i naša zahvalnost za njegove znanstvene rezultate na području povijesnih znanosti, za uspješni organizacioni rad u njemu toliko dragoj Akademiji u kojoj je kontinuirano djelovao punih 56 ljudskih godina.

Neka pod ovim drevnim krovom ostane trajan spomen i slava akademiku Marku Kostrenčiću!

Dr Aleksandar Stipčević

Popis radova Marka Kostrenčiča

I. Knjige

1912.

Hrvatska pravna povijest. [Zagreb], Izd. Društva hrv. sveuč. građana za pouku analfabeta, 1912. 4° 110 str. [Strojogr. autogr.]

Poljska pravna povijest. [Zagreb], izdanje Društva hrv. sveuč. građana za pouku analfabeta, 4° [Strojop. autogr.]

Sv. 1. 1912. [1] + 84 str.

Sv. 2. 1914. 22 str.

1914.

Hrvatska pravna povijest. Zagreb, Izd. ABC društvo hrv. sveuč. za poučavanje nepismenih. 4° [Strojop. autogr.]

Sv. 1. 1914. 2. izd. 109 str.

Sv. 2. 1913. 96 str.

Sv. 3. Izdao B. M. Vrsalović. 1915. [1] + 38 str.

1919.

Hrvatska pravna povijest. Zagreb, Tisak kr. Zemaljske tiskare, 1919. m8° VII + 223 str.

1923.

Hrvatska pravna povijest. Zakonik cara Stefana Dušana. [II. izd.] Zagreb, Tisak i naklada St. Kugli, [1923]. 16° VIII + 328 str.

1930.

Fides publica (javna vera) u pravnoj istoriji Srba i Hrvata do kraja XV veka. Beograd, Srpska kraljevska akademija, 1930. v8° XI 159 str. (Posebna izdanja, knj. 77).

1947.

Povijest hrvatske države i hrvatskog prava. I. dio. Zagreb, Umnožila i izdala Stručna sekcija NSO-e Pravnog fakulteta, 1947. 4° 123 str. [Strojop. autogr.]

1953.

O radnji prof. dr. Mihe Barade: Hrvatski vlasteoski feudalizam, Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1953. 8° 32 str. (Predavanja u Jugoslavenskoj akademiji, sv. 10).

1956.

Nacrt historije hrvatske države i hrvatskog prava. Sv. I. Zagreb, Školska knjiga, 1956. 8° 235 str.

1962.

Tadija Smičiklas. Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1962. 8° 64 str. (Predavanja održana u Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti, sv. 20).

1973.

Historiografija na prekretnici. Zagreb, Historijski institut Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, 1973. 8° 13 str. (Predavanja, sv. 5).

1976.

Historiografija danas. Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1976. m8° 24 str. (Predavanja održana u Jugoslavenskoj akademiji znanosti i umjetnosti, sv. 44).

Predavanja iz političke ekonomije. Zagreb, Tiskara »Merkur«, [Bez god.] v8° 61 str.

II. Prilozi u periodičkim publikacijama i zbornicima

1912.

N. P. Blagoev: Pravni i socialni v'zgledi na Bogomilite iz s'činenieto Bogomili. *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 38, 1912, knj. I, br. 5, str. 909—915.

O pravnoj povijesti Slavena kao cjeline. *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 38, 1912, knj. I, br. 2, str. 144—150.

Primjedbe k Strohalovom Zakonu Vinodolskom. *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 38, 1912, knj. I, br. 6, str. 990—992; knj. II, br. 2—3, str. 195—197.

1913.

Alfons Pavich, Tomo Matić, Milan Rešetar: Statut der Poljica, (Wissenschaftliche Mittheilungen aus Bosnien und Herzegovina, Bd. XII, 1912). *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 39, 1913, knj. I, br. 1, str. 71—72.

Bezujetje. *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 39, 1913, knj. I, br. 6, str. 550—556.

Dr. J. Šilović: »O razvoju krivnje u hrvatskom kaznenom pravu« (»Rad« JAZU, knj. 194, Zgb., 1912). *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 39, 1913, knj. I, br. 6, str. 580.

Dr. Kapras: »Pravni d'jiny zemí koruny české« (Praha, 1913). *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 39, 1913, knj. II, br. 8—9, str. 839.

Jewrem Gerassimowitsch: »Duschan's Gesetzbuch (1349—1354)«, (Bonn am Rhein, s. a.). *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 39, 1913, knj. I, br. 6, str. 578—579.

K. Jireček: »Staat und Gesellschaft im mittelalterlichen Serbien«. *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 39, 1913, knj. II, br. 8—9, str. 840—845.

V. Mažuranić: Hrvatski pravno povjesni izvori i naša lijepa književnost, Ljetopis JAZU, sv. 26, g. 1912. [Prikaz]. *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 39, 1913, knj. I, br. 3, str. 293—294.

V. Mažuranić: Prinosi za hrvatski pravno povjesni rječnik. (Izd. JAZU, sv. III, Lex. 8, Zagreb, 1912). [Prikaz]. *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 39, 1913, str. 483—486; 42, 1916, knj. I, br. 6, str. 372—378; 48, 1922, br. 12, str. 506—509.

1914.

Pomorsko pravo u statutima primorskih naših gradova i otoka. *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 40, 1914, knj. II, br. 10, str. 885—892; br. 11, str. 960—967; br. 12, str. 1001—1005; 41, 1915, knj. I, br. 5, str. 285—296; br. 6, str. 336—347.

1915.

F. Šišić: »Priručnik izvora hrvatske historije« (Zagreb, 1914). [Prikaz]. *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 41, 1915, knj. I, br. 6, str. 375—378; knj. II, br. 7, str. 436—442; br. 8—9, str. 549—552.

1917.

H. Vaihinger: »Die Philosophie der Als Ob« (Berlin, 1911. i 1913). [Prikaz]. *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 43, 1917, br. 6, str. 324—327; br. 7—8, str. 418—424.

J. Kohler: »Lehrbuch der Rechtsphilosophie« (Berlin und Leipzig, 1917). [Prikaz]. *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 43, 1917, br. 10—11, str. 593—596; br. 12, str. 652—663.

1919.

Osnovi pravnih znanosti. *Mjesečnik Pravničkog društva u Zagrebu*, Zagreb, 45, 1919, br. 3—4, str. 92—105; br. 5—8, str. 147—163.

Statuti istarskih gradova i otoka. *Savremenik*, Zagreb, 14, 1919, br. 11—12, str. 541—547.

1920.

Historicizam u politici. *Nova Evropa*, Zagreb, 1920, knj. I, br. 5, str. 171—175.
Problem vrijednosti. *Nova Evropa*, Zagreb, 1920, knj. I, br. 7, str. 233—238.
Ničeova filozofija i problem vrednosti. *Nova Evropa*, Zagreb, 1920, knj. I, br. 8, str. 269—276.

Scriptura Beneventana. (Hrvatsko pismo X i XI veka). *Nova Evropa*, Zagreb, 1920, knj. I, br. 1, str. 58—60.

Prikaz knjige: V. Novak, Scriptura Beneventana, Zagreb, 1920.

1921.

Hermann Wendel: »Aus dem südslavischen Risorgimento«. [Prikaz]. *Nova Evropa*, Zagreb, 1921, knj. II, br. 3, str. 116—118.

Historički idoli. *Nova Evropa*, Zagreb, 1921, knj. II, br. 12, str. 454—461.

Naši pravni fakulteti. *Nova Evropa*, Zagreb, 1921, knj. II, br. 10, str. 366—372.

Slom nacionalizma. *Nova Evropa*, Zagreb, 1921, knj. III, br. 10, str. 294—306.

1922.

Četiri čitanke za pučke škole. Priredio dr. Sigismund Čajkovac. Naklada hrv. slav. zem. vlade, 1920—1921. [Prikaz]. *Nova Evropa*, Zagreb, 1922, knj. IV, br. 1, str. 29—30.

Glad u historiji. *Nova Evropa*, Zagreb, 1922, knj. IV, br. 5—6, str. 152—155.

Knjiga T. Ševčenka. [Prikaz]. *Nova Evropa*, Zagreb, 1922, knj. V, br. 2, str. 61—62.

Moderna klasna država. *Nova Evropa*, Zagreb, 1922, knj. V, br. 8, str. 229—236.

Naše ruske izbeglice. *Nova Evropa*, Zagreb, 1922, knj. VI, br. 8, str. 233—238. Supotpisnik: M[ilan Čurčin].

»Naš list«. Izdanje Ministarstva Prosvete. *Nova Evropa*, Zagreb, 1922, knj. IV, br. 8, str. 255—256.

Otvoreno pismo Ministru Unutrašnjih Dela. *Nova Evropa*, Zagreb, 1922, knj. IV, br. 5—6, str. 161—162. (Supotpisnici: L. Popović i M. Čurčin.)

Pravno-povijesni rječnik Vladimira Mažuranića. [Prikaz]. *Nova Evropa*, Zagreb, 1922, knj. VI, br. 7, str. 231—232.

Sajmovi u historiji. *Nova Evropa*, Zagreb, 1922, knj. V, br. 4, str. 115—120.

1923.

Autonomija Zagrebačkog Univerziteta. *Nova Evropa*, Zagreb, 1923, knj. VII, br. 7, str. 219—223.

Cvijićevi pogledi na naučni rad i na politku. *Nova Evropa*, Zagreb, 1923, knj. VIII, br. 1, str. 4—10.

Katolička crkva i država. *Nova Evropa*, Zagreb, 1923, knj. VII, br. 8—9, str. 247—254.

Vinodolski zakon. *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, knj. 227, 1923, str. 110—230.

1924.

Nikola Radojčić: »Snaga zakona po Dušanovu zakoniku« (Glas SAN, Bgd, 1924). [Prikaz]. *Narodna starina*, Zagreb, 1924, knj. 3, sv. 7, str. 100—102.

1925.

Dr. Milan Šufly: »Städte und Burgen Albaniens hauptsächlich während des Mittelalters« (Wien, 1924). [Prikaz]. *Arhiv za arbanasku starinu, jezik i etnologiju*, Beograd, 1925, knj. 3, sv. 1—2, str. 266—277.

Juridički fakultet Sveučilišta Kraljevine SHS u Zagrebu 1874—1924. U: *Spo- menica Akademičkog Savjeta*, Zagreb, 1925, str. 97—109. (Koautor: M. Maurović).

1926.

Dr. Metod Dolenc: »Dušanov zakonik« (Izd. Prav. fak. Ljubljana, 1925). [Prikaz]. *Arhiv za pravne i društvene nauke*, Beograd, 16, 1926, knj. 12 (29), br. 5—6, str. 467—476.

1927.

Milivoj Maurović. [Nekrolog]. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, 40, 1927, str. 212—236, s portr.

1928.

Dr. Metod Dolenc. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, 41, 1928, str. 94—95.

Dr. Leonid Pitamic. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, 41, 1928, str. 95—96.

Dr. Milorad Stražnicki. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, 41, 1928, str. 97—98.

1929.

Die öffentliche Glaubwürdigkeit in der serbischen und kroatischen Rechtsgeschichte. U: *Deuxième Congrès International des Études Byzantines*, Belgrade, 1929, str. 138.

Dr. Aleksandar V. Solovjev: »Zakonodavstvo Stefana Dušana, cara Srba i Grka« (Knjige Skopskog naučnog društva, II, Skoplje, 1928). [Prikaz]. *Arhiv za pravne i društvene nauke*, Beograd, 19, 1929, knj. 19 (36), br. 1—2, str. 117—129.

Dr. iuris h. c. Slobodan Jovanović. *Godišnjak Sveučilišta Kraljevine Jugoslavije za šk. god. 1924/25 — 1928/29*, Zagreb, 1929, str. 99—100, s portr.

Dr. juris h. c. Vladimir Mažuranić. U: *Godišnjak Sveučilišta Kraljevine Jugoslavije u Zagrebu za školske godine 1924/25 — 1928/29*, Zagreb, 1929, str. 96—98, s portr.

Postanak dalmatinskih sredovječnih gradova. U: *Šišićev zbornik*, Zagreb, 1929, str. 113—120.

Pravna povijest u studiju pravnih nauka. (Prilog pitanju reforme pravnih nauka). U: *Godišnjak Sveučilišta Kraljevine Jugoslavije u Zagrebu za školske godine 1924/25 — 1928/29*, Zagreb, 1929, str. 127—134.

1930.

Slobode dalmatinskih gradova po tipu trogirskom. *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, knj. 239, 1930, str. 56—150.

Hugo Werk. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, 42, 1930, str. 78.

1931.

Das Gesetz von Vinodol. *Bulletin international de l'Académie Yougoslave des Sciences et des Arts, Classes d'histoire et de philologie — de philosophie et de droit — des beaux-arts et belles-lettres*, Zagreb, 2, 1931, str. 59—88.

Die Freiheiten der dalmatinischen Städte nach dem Urbild von Trogir. *Bulletin international de l'Académie Yougoslave des Sciences et des Arts, Classes d'histoire et de philologie — de philosophie et de droit — des beaux-arts et belles-lettres*, Zagreb, 4, 1931, str. 55—76.

1934.

Dr. Paul Collinet. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, 46, 1934, str. 76—77.

1938.

Dr. Ivan Maurović. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, 50, 1938, str. 111—112.

Dr. Ivo Krbek. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, 50, 1938, str. 112—113.

Dr. Natko Katičić. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, 50, 1938, str. 113.

1948.

Običajno pravo. *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Zagreb, 1, 1948, str. 177—189.

Stara baština i novi putovi. *Historijski zbornik*, Zagreb, 1, 1948, br. 1—4, str. 11—24.

1949.

Czasopismo historyczno-prawne I i II. [Prikaz]. *Historijski zbornik*, Zagreb, 2, 1949, br. 1—4, str. 349—354.

Dr. Zlatko Herkov, Statut grada Rijeke iz g. 1530. Nakladni zavod Hrvatske, Zagreb 1948. [Prikaz]. *Historijski zbornik*, Zagreb, 2, 1949, br. 1—4, str. 312—314.

O Dušanovom zakoniku. *Arhiv za pravne i društvene nauke*, Beograd, 36, 1949, knj. 5 (64), str. 557—570.

Vinodolski zakon. *Historijski zbornik*, Zagreb, 2, 1949, br. 1—4, str. 131—152.

1950.

Ejnar Dyggve, L'influence des Goths à Salone. [Prikaz]. *Historijski zbornik*, Zagreb, 3, 1950, br. 1—4, str. 425—426.

Vl. Mošin: Vlastareva sintagma i Dušanov zakonik u Studeničkom »Otečniku«. [Prikaz]. *Historijski zbornik*, Zagreb, 3, 1950, br. 1—4, str. 423—425.

1951.

Dušanov zakonik kao odraz stvarnosti svoga vremena. U: *Zbornik u čast 600-godišnjice Zakonika cara Dušana*, Beograd, Srpska akademija nauka, I, 1951, str. 27—44.

Gospodin profesor Wayne S. Vucinich, Stanford University, California, USA. (Otvoreno pismo). *Historijski zbornik*, Zagreb, 4, 1951, str. 421—425.

1953.

F. Čulinović: »Državnopravna historija jugoslavenskih zemalja XIX i XX vijeka«, Zagreb, 1953. [Prikaz]. *Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu*, Zagreb, 3, 1953, str. 148—149.

Hrvatska od XII. do XVI. stoljeća. U: *Historija naroda Jugoslavije*, I, Zagreb, 1953, str. 669—700.

O Zakonu o pravnom položaju vjerskih zajednica. *Arhiv za pravne i društvene nauke*, Beograd, 40, 1953, knj. 9 (68), br. 3, str. 198—209.

1954.

Historija i dijalektički materijalizam. *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije*, Zagreb, 1, 1954, str. 5—24.

1956.

Predgovor. U: Z. HERKOV, Građa za financijsko-pravni rječnik feudalne epohe Hrvatske, Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1956, sv. I, str. V—VIII. (Koautor: M. Mirković).

1960.

Hrvatska kritička historiografija. U: *Spomenica u počast 40-godišnjice osnivanja Saveza Komunističke Jugoslavije 1919—1959*, Zagreb, 1960, sv. I (Djela Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, knj. 52), str. 74—79.

Od Habsburške monarhije do socijalističke Jugoslavije. U: *Spomenica u počast 40-godišnjice osnivanja Saveza komunističke Jugoslavije 1919—1959*, Zagreb, JAZU, 1960, sv. II, str. 44—77.

Zadaci naše historiografije. *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije*, Zagreb, 3, 1960, str. 5—21.

1963.

Nada Klaić, Što su kmetovi Vinodolskog zakona? Radovi Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek za povijest, str. 25—50, Zagreb 1962. [Prikaz]. *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije*, Zagreb, 5, 1963, str. 449—454.

1966.

Die Struktur des kroatischen Rechtes in der feudalen Gesellschaftsordnung. *Studien zur Geschichte Osteuropas*, T. III, Graz—Köln, 1966, str. 48—59.

Glose uz dva svjetska rata. U: *Jugoslavenski odbor u Londonu u povodu 50-godišnjice osnivanja*, Zagreb, Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1966, str. 1—25.

[Predgovor]. U: *Izložba u povodu 300-godišnjice izdanja djela Ivana Luciusa-Lučića »De regno Dalmatiae et Croatiae« 1666—1966*, Trogir—Zagreb, 1966, str. 7—10.

1967.

Filozofija historije i njezini problemi. *Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, knj. 347, 1967, str. 67—76.

1969.

Ivan Lucius-Lučić — povodom 300-godišnjice djela *De regno Dalmatiae et Croatiae*, 1666—1966. *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije*, Zagreb, 6, 1969, str. 5—9.

O jugoslavenskoj ideji kao kohezioj snazi ujedinjenja jugoslavenskih naroda. U: *Naučni skup u povodu 50-godišnjice raspada Austro-Ugarske monarhije i stvaranja jugoslavenske države*, Zagreb, 1969, str. 7—16.

1973.

Milko Kos (1892—1972). [Nekrolog]. *Ljetopis Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti*, Zagreb, 77, 1973, str. 233—234.

1974.

Ljudevit Gaj. *Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije*, Zagreb, 7, 1974, str. 5—15.

III. Članci u enciklopedijama

Enciklopedija Jugoslavije, Zagreb.

Sv. 1, 1955.

Akademija (Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti); Andrassy Juraj;
Bogišić Valtazar.

Sv. 2, 1956.

Božji sud.

Sv. 5, 1962.

Lanović Mihajlo.

Sv. 6, 1965.

Marturina; Maurović Ivan; Maurović Klement; Mažuranić Vladimir; Poljica;
Poljički statut.

Sv. 7, 1968.

Regalna prava.

Sv. 8, 1971.

Strohal Ivan; Vinodolski zakon.

IV. Uređivačka djelatnost

1. Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije, Zagreb, 1(1967), 13(1915), 14(1916), 15(1934), 16(1976).
2. Nova Evropa, Zagreb, 1921—1923.
3. Glossarium mediae Latinitatis. [Nacionalni odbor Međunarodne unije akademija u Bruxellesu, 1939—1948].
4. Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb, knj. 270, 283.
5. Zbornik Historijskog instituta Jugoslavenske akademije, Zagreb, Vol. 1—7.
6. Djela Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Zagreb, knj. 39, 48, 51, 54.
7. Ljetopis Jugoslavenske akademije, Zagreb, knj. 56—63.
8. Starine, Zagreb, knj. 42.
9. Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium, Zagreb, Vol. 45—50.
10. Lexicon latinitatis medii aevi Iugoslaviae, Zagreb, Vol. I—II.
11. Iugoslaviae scriptores latini recentioris aetatis, Zagreb, Pars I, Tomus I, II; Pars II.
12. Simpozij Drugi svjetski rat i mir među narodima, Zagreb, JAZU, 1972.
13. Enciklopedija Leksikografskog zavoda, Zagreb, sv. 1—7, 1955—1964.

SPOMENICA PREMINULIM AKADEMICIMA
MARKO KOSTREŃIĆ
1884—1976

IZDAVAC:
JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI, ZAGREB

ZA IZDAVAČA:
HRVOJE POŽAR

OPREMA:
EDO KOVAČEVIĆ

TEHNICKI UREDNIK:
MILENA MIHALINEC

LEKTORI:
M. PETI i D. MALIĆ

KOREKTOR:
IVAN ILIĆ

FOTOGRAFIJE:
IVICA BUZJAK

STROJOSLAGAR:
SREĆKO RADEJ

METEUR:
ŽELJKO HERCEG

TISKANJE DOVRŠENO U PROSINCU 1979.

NAKLADA 1000

TISAK:
GRAFIČKI ZAVOD HRVATSKE

